امتحان درس: علوم و فنون ادبی ۳	باسمه تعالی اداره آموزش و پرورش شهرستان سراب امتحانات نوبت اول (دیماه) دوره دوم متوسطه دبیرستان غیردولتی دکتر شریعتی	تاریخ آزمون: ۱۴۰۲/۱۰/۲۱
پایه: دوازدهم انسانی		ساعت شروع: ۱۰ صبح
نام و نام خانوادگی:		مدت زمان: ۷۰ دقیقه

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)

۱	صحیح یا غلط بودن هر یک از موارد زیر را مشخص کنید. الف – شاعران دوره‌ی مشروطه به صور خیال و جنبه‌های شاعرانه کمتر از محتوا توجه داشتند. ب – مجله‌های «بهار» و «دانشکده» به مدیریت ملک الشعرای بهار انتشار می‌یافت. ج – در سخن شاعران و نویسندگان، مفهوم «آزادی» بنیادی‌ترین تفکر مشروطه‌خواهان بود. د – دشمنی با استعمار و استبداد از موضاعتی بود که در نثر روزنامه‌ی بسیار مورد توجه قرار گرفت.	۱
۲	به سوالات زیر پاسخ کوتاه بدهید. الف - «میرزا آقا تبریزی» در چه زمینه‌ای فعالیت داشت؟ ب – «تاریخ احزاب سیاسی ایران» اثر کیست؟ ج – یک اثر از میرزا حسن‌خان بدیع نام ببرید. د – چه کسی سردبیری روزنامه مجلس را بر عهده داشت؟	۱
۳	مولف هر یک از آثار زیر را از بین دو نفر مقابل آن انتخاب کنید. الف – سرگذشت حاجی بابای اصفهانی (جیمز موریه – میرزا حبیب اصفهانی) ب – منشآت (سید اشرف الدین گیلانی – قائم مقام فراهانی)	۰/۵
۴	کدام یک از موارد زیر، از ویژگی‌های زبانی نثر دوره مشروطه نمی‌باشد؟ الف - جمله‌ها با طبیعت زبان هم‌آهنگ‌تر است. ب – قید و بندهای نثر فنی و مصنوع را کنار می‌گذارد. ج - واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا کمتر می‌شود. د - لفظ‌پردازی‌های بیجا در نوشته‌ها کاهشی آشکار می‌یابد.	۰/۵
۵	هر یک از توضیحات زیر با کدام شاعر تناسب و هماهنگی دارد؟ (نام یک شاعر اضافه است.) الف – از شاعرانی که با آگاهی با سنت‌های ادبی به زبان پُر صلابت گذشته وفادار ماندند. ب – از شاعرانی که تخیلات سرایندگان پیشین را در نظر داشت. نسیم شمال میرزاده عشقی ادیب الممالک فراهانی	۰/۵
۶	یکی از دلایل «کم‌توجّهی و کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی در شعر دوره‌ی بیداری» را بنویسید.	۰/۵

موسیقی شعر (۶ نمره)

۷	بیت زیر را تقطیع هجایی کنید، مرز پایه‌های آوایی را مشخّص کنید و مشخّص کنید وزن آن همسان است یا ناهمسان؟ ماه فرو ماند از جمال محمّد سرو نباشد به اعتدال محمّد	۱/۵
۸	بیت زیر را تقطیع هجایی کنید و به دو صورت پایه‌های آوایی آن را بنویسید. (هر دو وزن آن را بنویسید.) گر پای به در می‌نهم از خطّه‌ی شیراز رَه نیست تو پیرامَن من حلقه کشیده	۱/۵

www.-iran-poem.ir

۹	تقطیع مثال‌های زیر، به صورتی که بین کمانک نشان داده شده است، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟ الف – دل شب (U ⏑ ⏑) ب – گیسوی یار (⏑ U U ⏑ U)	۱
۱۰	در کدام بیت اختیار شاعری حذف همزه به کار نرفته است؟ الف – چون حُسن عاقبت نه به رندی و زاهدی است آن بِـه کـه کـار خود به عنـایت رهـا کنند ب – گـر سنـگ از این حدیـث بنالـد عجب مدار صاحـب‌دلان حکـایت دل، خـوش ادا کنند ج – مِی خـور کـه صد گنـاه ز اغیـار در حجـاب بهتـر ز طاعتـی کـه بـه روی و ریـا کنند	۰/۵
۱۱	پس از تقطیع هجایی بیت زیر، اختیارات شاعری زبانی به کار رفته در آن را مشخّص کنید. ز شوخی گر چه آسایش نفهمیده است مژگانش نظر با شوخی چشمش رگ خواب است پنداری	۱/۵
	زیبایی شناسی (۶ نمره)	
۱۲	در هر یک از ابیات زیر، کدام یک از آرایه‌های «مراعات نظیر، تلمیح و تضمین» به کار رفته است؟ (هر بیت فقط یک آرایه بنویسید. توجه داشته باشید آن آرایه تکراری نباشد.) الف – خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم کـز نسیمـش بوی جوی مولیان آید همی ب- ای تـو رمـه سپـرده به چوپـان گرگ‌طبع این گرگـی شبـان شمـا نیـز بگـذرد ج – یاد باد آنکه چو چشمت به عتابم می‌کشت مُعجـزِ عیسـوی‌ات در لـب شکّـرخا بود	۰/۷۵
۱۳	در ابیات زیر، آرایه‌های «مراعات نظیر، تلمیح و تضمین» را به طور دقیق مشخّص کنید. (هر بیت یک آرایه) الف – نظر کردن به درویشان مُنافی بزرگی نیست سلیمان با چنان حشمت، نظرها بود با مورش ب- حـافظ از جـور تو حاشـا کـه بگرداند روی مـن از آن روز کـه در بنـد توأم آزادم ج – ارغـوان جـام عقیقی بـه سمن خواهد داد چشـم نرگس بـه شقایق نگـران خواهد شد	۱/۵
۱۴	در ابیات زیر، به طور دقیق مشخّص کنید هر نشر به کدام لف مربوط است و نوع لف و نشر هر بیت را نیز مشخّص کنید. الف – فرورفت و بر رفت روز نبرد به ماهی نم خون و بر ماه گَرد ب – اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت کشیدم از تو کشیدم، شنیدم از تو شنیدم	۱/۵
۱۵	در کدام یک از ابیات زیر، از آرایه‌ی تضاد استفاده شده است؟ کدام واژگان آرایه «تضاد» ساخته‌اند؟ الف – در سلسله‌ی زلف سراسیمه‌ی لیلی حال دل مجنون پراکنده‌ی ما چیست؟ ب - صورت زیبای ظاهر هیچ نیست ای بـرادر سیـرت زیبـا بیـار	۰/۷۵
۱۶	بیت زیر تضاد دارد یا متناقض‌نما؟ دلیل خود را بنویسید. صوفی مجلس که دی جام و قدح می‌شکست بـاز بـه یک جرعـه مِی، عاقل و فرزانـه شد	۱
۱۷	پارادوکس را در بیت زیر به طور دقیق مشخّص کنید. چشم دل باز کن که جان بینی آنچـه نادیدنی است آن بینی	۰/۵

www-kanoon-ir

	تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)	
۱۸	**شعر زیر را از نظر قلمرو زبانی و ادبی و فکری بررسی کنید. (هر قلمرو ۲ مورد)** **خانـــه‌ای کاو شـــود از دســـت اجـــانب آبـــاد زاَشک ویران کنش آن خانه که بیت الحَزَن است** **جامه‌ای کاو نشود غرقـــه به خون بهـــر وطن بِدَر آن جامـــه کـــه ننـــگ تن و کـــم از کفن است** **قلمرو زبانی:** **قلمرو ادبی:** **قلمرو فکری:**	**۱/۵**
۱۹	**با یک دلیل مشخص کنید شعر زیر مربوط به دوره بازگشت است یا دوره بیداری؟** **غمـــش در نهان‌خانه دل نشیند به نازی که لیلی به محمل نشیند** **پی ناقه‌اش رفتـــم آهسته ترسم کـــــه از گریه‌ام ناقه در گل نشیند**	**۰/۵**
۲۰	**متن زیر از علامه دهخدا است:** **الف - متن را از نظر ویژگی‌های زبانی و ادبی و فکری بررسی کنید. (هر قلمرو ۲ مورد)** **ب – قسمت مشخص‌شده چه آرایه‌ای دارد؟ مفهوم آن را بنویسید** **«باری چه درد سر بدهم؟ آنقدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار وا داشت. حالا که می‌بیند کار بالاست، دست و پایش را گم کرده، تمام آن حرف‌ها یادش رفته. تا یک فرّاش می‌بیند، دلش می‌تپد. تا به یک ژاندارم چشمش می‌افتد، رنگش می‌پرد.»** **قلمرو زبانی:** **قلمرو ادبی:** **قلمرو فکری:**	**۲**
	موفق باشید	**۲۰**